БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

198 (6633) | 1953 оной сентябриин 29, вторник | Сэн 20 мүнгэн.

Хүдөөдэ культурна хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй һаяхан боложо дүүрэһэн пленум хадаа манай ороной арадай ажахын гол һалбаринуудай нэгэн болохо хүдөө ажахые эрид шууд дээшэлүүлхэ тухай эли тодо программа зохёоһон байха юм. Энэ программые амжалтатайгаар гүйсэдхэхын тула хүдөө нютагуудта идеологическа хүдэлмэриие улам һайжаруулжа, манай обществын гэшүүн бүхэниие советскэ патриотизмын, арадуудай хоорондохи хани барисаанай үзэлөөр хүмүүжүүлхэ гээшэ шухалын шухала зорилго болон дэбжүүлэгдэнхэй.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ажал-ябуулга хадаа манай Коммунистическэ партиин ба советскэ гүрэнэй саг үргэлжэ ябуулжа байдаг идеологическа хүдэлмэриин таһаршагүй хуби мүн. Республикымнай клубууд, уншалгын байшангууд, библиотекэнүүд, партийна, советскэ, профсоюзна организацинуудай хүтэлбэри доро һүүлэй жэлнүүдтэ өөһэдынгөө хүдэлмэриие зарим тэды һайжаруулаа. Ажалшадай дунда коммунистическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайн шанартайгаар, саг үргэлжэ ябуулдаг культурын бодото гуламта болоһон хүдөөгэй клубууд, уншалгын байшангууд, библиотекэнүүд аймагууд бүхэндэ бии. Эдэ эмхи зургаануудта политическэ, естественно-научна болон хүдөө ажахын темэнүүдээр элдэб лекци, элидхэлнүүд улам олоор үнтэргэгдэнэ, уранһайханай самодеятельностиин кружогууд эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ, шэнэ шэнэ һонирхолтой кинокартинанууд ажалшадта харуулагдана.

Гэбэшье, хүдөө нютагуудта ябуулагдадаг культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дунданууд байһаар. Олонхи клубууд, уншалгын байшангууд, библиотекэнүүд ажалшадай дунда коммунистическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр ябуулна, шухала хэрэгсэлнүүдээр хүсэд түхеэрэгдэнэгүй, гэр байрануудыень мүнөө болотор заһабарилагдаа, дулаалагдаагүй байха юм. Илангаяа Түнхэнэй, Заиграйн, Зэдын, Тарбагатайн, Кабанскын аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд муугаар хүдэлмэрилжэ, колхозно таряашадай улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые ханганагүй.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлэй үедэ хүдэлмэрилхөөр бэлэдхэхэ тухай тогтоол республикын Министрнүүдэй Совет энэ һарын эхеэр гаргаһан байха юм. Тус тогтоолые дүүргэлтэ болгохын тула олохон аймгүйсэдкомууд өөһэдынгөө заседанинууд гү, али сесси дээрэ энэ асуудалые зүбшэн хэлсэжэ, тусхай шиидхэбэри абаһан байгаа. Тиигэбэшье, тэдэ аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд ажал-ябуулгаяа эрид шууд һайжаруулха талаар элитэ хубилалта хээгүй, үбэлэй үедэ хүдэлмэрилхын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэриие түгэсхөөгүй байха юм.

Зэдын аймгүйсэдком хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай, тэдэниие үбэлэй үедэ хүдэлмэрилхөөр бэлэдхэхэ тухай муу бэшэ тогтоол гаргаһан байгаа. Гэбэшье, мүнөө болотор тус аймагай олонхи хүдөөгэй клубууд, уншалгын байшангууд, библиотекэнүүд хуушан хэбээрээ хүдэлмэрилһөөр, шухала хэрэгтэй элдэб хэрэгсэлнүүдээр түхеэрэгдээгүй ба үбэлдөө түлихэ түлишөөршье хангагдаагүй байха юм. Жэшээлхэдэ, энэ аймагай Гэгээтын сомоной Совет клубаа заһабарилха ба үбэлэй түлишэ бэлэдхэхэ хэрэгтээ хараалагдаһан гурбан мянга найман зуугаад түхэригһөө арай гэжэ 15 түхэриг гаргашалһан байна. Эгээл энээнһээ боложо, тус клубай сонхын шэлнүүд эбдэрхэй, досооньоороходо пеэшэншьегүй, мүн бусад ямаршье хэрэгсэлнүүдээр хангагдаагүй. Тус клубай бүхы ажал-ябуулгань һарадаа 1—2 дахин кино харуулгаар лэ хизаарлагдана. Иимэ байдал саашадаа яашье тэсэшэгүй.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай муугаар хүдэлмэрилдэг байһанай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, партиин айкомууд ба аймгүйсэдкомууд, колхозуудай партийна эхин организацинууд энэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха талаар бодото хэмжээнүүдые абанагүй. Заримдаа энэ асуудалаар элдэб олон тогтоол, заабаринуудые гаргабашье, тэрэнэйнгээ дүүргэлтые хэрэг дээрэнь эмхидхэнэгүй, тус хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэлгэдэ олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулнагүй. Мүн республикын Культурын министерство түрүү эмхи зургаануудай дүй дүршэлые шэнжэлхэ ба дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ бодото анхарал табинагүй, мүн аймагуудтахи таһагуудаа ёһо тэдыгээр хүтэлбэрилдэг байха юм.

Мүнөө үедэ партиин Центральна Комитедэй Сентябрьска пленумэй тогтоолые болон СССР-эй Верховно Соведэй V сессиин шиидхэбэринүүдые арад зоной дунда үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэ хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд хэзээ хэзээнэйхиһээ харюусалгатай үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Тус эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хадаа социалистическэ хүдөө ажахые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, ажалшадай материальна ажана һайн байдалые дээшэлүүлхэ талаар Коммунистическэ парти ба Советскэ правительствын хараалһан айхабтар ехэ программа тухай ажалшадай дунда хаа хаанагүй элдэб лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ, газетэ уншалгануудые эмхидхэхэ уялгатай. Гэхэ зуура, тэдэнэй үнгэргэһэн эдэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд нютагай ажабайдалтай нигта холбоотойгоор ябуулагдаха зэргэтэй.

Идеологическа хүдэлмэриин шухала участогуудай нэгэн болохо культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ бии байгаа дутуу дунданууд усадхахын тула партиин айкомууд, аймсоведэй гүйсэдкомууд, партийна эхин организацинууд зохихо хэмжээнүүдые һаяын сагаар абаха ёһотой. Эгээн түрүүндэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые ушар ёһо мэдэхэ, эрдэм һургуулитай кадрнуудаар бэхижүүлхэ, үбэлэй үедэ бэлэдхэхэдэнь тус эмхи зургаануудта практическа туһаламжа үзүүлхэ шухала байна.

Манай республикын культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд өөһэдынгөө ажал-ябуулгые эрид һайжаруулжа, бултадаа бодото культурна гуламтанууд болгогдохо ёһотой.

Колхозуудта, МТС-үүдтэ болон совхозуудта хүнүүд предприятинуудһаа ошохые хүсэнэ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). КПСС-эй райкомуудта, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба барилгануудай партийна эхин организацинуудта хүдөө ажахын тусхай мэргэжэлтэй ба дүй дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө мэдүүлгэнүүд орожо үргэлжэлһөөр байна. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолой харюуда МТС-үүд, колхозууд, мүн совхозуудта хүдэлмэрилхээ ошохо уялгатайбди гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Хоёрдохи механическа цехын хүдэлмэрилэгшэ Е. Новикова — мэргэжэлээрмни хүдэлмэридэ эльгээгыт гэһэн мэдүүлгые Котляковой нэрэмжэтэ заводой парторганизацида бариба.—«Би хүдөө ажахын һургуули дүүргэнхэйб,—гэжэ нүхэр Новикова бэшэнэ»,—агрономой тусхай мэргэжэлтэйб. «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ үгэхэб.

Лужска районой хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин агроном В. Подколзин колхоздо ошожо хүдэлхэ ехэ хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлбэ. 1953 ондо тэрэ хүдөө ажахын Ленинградска институт дүүргээ юм.

Колхоздо хүдэлжэ, үйлэдбэридэ бэеэрээ хабаадалсажа ургаса ехээр абахые би хүсэнэб. Энэ хадаа минии эрдэм дээшэлүүлхэ, мүн гүрэндэ ехэ туһа болохо байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТ...

Орон дотор малажалые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд ба гүрэндэ малажалай продуктнуудые колхознигууд, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай ажахынуудай уялгата ёһоор тушааха нормонуудые доошолуулха тухай*)

IV
Колхозуудта тэжээл үйлэдбэрилгэ ба бэлэдхэлгые ехэдхэхэ тухай

1. 1954 ондо колхозуудта бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэбые 176 миллион тонно хэмжээтэйгээр, тэрэ тоодо үбһэ — 90 миллион тонно, шэмэтэ тэжээл — 76 миллион тонно, тэдээнһээ силос — 42 миллион тонно ба корне-клубнеплодууд — 34 миллион тонно байхаар тогтоохо.

Тэжээл үйлэдбэрилгэдэ гаргагдаһан гээгдэлые үгы хэхэ, колхозуудай малые үбһөөр, бусад бүдүүн тэжээлээр, корне-клубнеплодуудаар, силосээр, ногоон тэжээлээр, фуражна ороо һоор ба концентрированнэ бусад тэжээлнүүдээр бүрин хангаха зорилгоор:

а) олон жэлэй ба нэгэ жэлэй ногоонуудай, тэжээлэй корнеплодуудай, тэжээлэй бахчева ба силоснэ культурануудай талмайнуудые ба ургаса гаралгые колхозуудта иимэ хэмжээндэ хүргэхэ гэбэл:

	1954 он	1955 он
Талмай (миллион гектараар)		
Олон жэлэй ногоонуудай сабшалгын талмай	13,6	16,0
Олон жэлэй ногоонуудай тарилга	10,0	12,0
Нэгэ жэлэй ногоонууд	5,6	6,2
Тэрэ тоодо:		
Суданска ногоо	1,5	1,7
Тэжээлэй корнеплодууд ба тэжээлэй бахчева культуранууд	1,4	1,5
Силоснэ культуранууд	2,0	2,4
Ургаса гаралга (гектарһаа, центнерһээ)		
Олон жэлэй ногоонуудай үбһэ	24	27
Нэгэ жэлэй ногоонуудай үбһэ	22	24
Тэжээлэй корнеплодууд ба тэжээлэй бахчева культуранууд	160	180
Силоснэ культуранууд	120	135
Хээрын сабшалан	12	13,5

Олон жэлэй ногоонуудые сабшалгын талмайнууд тушаа түсэб дутуугаар дүүргэгдэһэн байгаа һаа, нэгэ жэлэй ногоонуудай ба тэжээлэй бусад культурануудай тарилгын талмайнууд тус тустаа ехэ болгогдохо ёһотой гэжэ тогтоохо;

б) талын ба модото талын районуудта люцернэ, эспарцет, остгүй костер, суданска ногоо тарилгые; тимофеевкэтэй холижо клевер, вико-овёсой холисо ба нэгэ жэлэй райграс тарилгые — хара хүрьһэтэ бэшэ полосада ба Уралай районуудта; тэжээлэй бахчева культуранууд—тыквэ, арбуз, кабачкинуудые илангаяа Зүүн-Урда зүгэй, Урда зүгэй ба Хойто-Кавказай талын ганданги районуудта үргэтдэхэ, мүн тэжээлэй тыквэ ба кабачкинуудые ороной бусад районуудта таридаг болохо; силосэй кукуруза тарилгые хара хүрьһэтэ ба хара хүрьһэтэ бэшэ полосагай центральна районуудта, Белоруссиин, прибалтийска республикануудай районуудта, Уралай, Сибириин, Дальна Востогой районуудта, Казахстанай хойто районуудта таридаг болохо талаар хэмжээнүүдые абаха, ушарынь энэ хадаа һайн силос бэлэдхэхэ эгээн үнэтэ ба ургаса ехэтэй культура болоно.

Гахай ба шубуудые тэжээхын тула, мүн байгаалиин условинууд дээрэһээ кукурузын оро оһо болохоор эдеэшэдэгтүй хара хүрьһэтэ ба хара хүрьһэтэ бэшэ полосагай центральна областьнуудай, Белоруссиин, прибалтийска республикануудай районуудай, Уралай, Сибириин, Дальна Востогой ба Казахстанай хойто районуудай колхозууд болон совхозуудта бүдүүн тэжээлые амтатай болгохын тула силос хэхэ концентрированнэ тэжээл абаха зорилгоор, үйлэдбэриин үргэн туршалга хэжэ, кукурузын сэсэгүүдые силосовалга эмхидхэхыень СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ, СССР-эй Совхозуудай министерстводэ даалгаха.

Хартаабхын тэжээлэй үндэр шанарые хараадаа абажа, тэжээлдэ хэрэглэхэ зорилгоор хартаабха үйлэдбэрилгые түрүүшын ээлжээндэ Уралай, хара хүрьһэтэ бэшэ полосагай, центральна-хара хүрьһэтэ областьнуудай ба Баруун Сибириин районуудта нилээд ехээр үргэдхэхэ;

г) 1954 ондо колхозуудта клеверэй үрһэ 1121 мянган центнер, люцернын—813 мянган центнер, эспарцедэй — 872 мянган центнер, олон жэлэй залаата ногоонуудай — 644 мянган центнер суглуулха ябадал хангаха. 1953 ондо гүрэнэй ресурснуудта 60 мянган центнерһээ доошо бэшэ суданска ногоо ной үрһэ бэлэдхэхэ;

д) 1953—1955 онуудай турша дотор клеверэй үрһэ 60 мянган центнерһээ доошо бэшэ, люцерный —60 мянган центнер, эспарцедэй—50 мянган центнер, тимофеевкын —30 мянган центнер, жигнягай — 25 мянган центнер ба остгүй костерой—40 мянган центнер үрһэ бэлэдхэжэ, гүрэнэй страховой фонд байгуулха;

е) колхозуудта сабшалан бэлшээри һайжаруулха талаар хүдэлмэринүүдые иимэ хэмжээтэйгээр хэхэ ябадал хангаха гэбэл:

(мянган гектараар)	1954 он	1955 он
Сабшалан, бэлшээринүүдые үтэгжүүлэн ногоондо тэжээл оруулга	1700	3300
ургаса багатай сабшалан бэлшээринүүдые хахалалга ба эдэ талмайнууд дээрэ тэжээлэй культурануудые тарилга	1635	3200
Намагтай сабшалан, бэлшээринүүдые хатаалга	650	750
Сабшалан бэлшээринүүдые сэбэрлэлгэ	740	960

1953 оной намарай ба 1954 оной хабарай сагта 7 миллион тонноһоо доошо бэшэ наг шэбхэ, 1,4 миллион тонно торфокомпост ба 300 мянган тонно шэбхын шүүһэн колхозуудта бэлэдхэжэ, сабшалан дээрэ гаргалга эмхидхэхэ.

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство, нютагуудтахи советскэ болон хүдөө ажахын органууд колхозуудта оро оһоной-фуражна культурануудай тарилга үргэтдхэхэ, колхозуудта оро оһоной-фуражна фонднуудые байгуулха ба зүбөөр ашаглаха хэрэгтэ нарин шанга хиналта тогтоохо, мүн үрһэ үйлэдбэрилгын хэрэг һайжаруулхын, оро оһоной-бобово культурануудай—намарай ба хабарай викын, морин бобнуудай, горохын, чиныы, нутын, чечевицын ба бусад культурануудай үрһэ түргөөр ургуулха хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

2. Мал ба шубуудые тэжээхэ фуражна оро оһо (овёс, ячмень, кукуруза, оро оһоной-бобово ба бусад культуранууд, оро оһоной һүүл хаядаһанууд) тээрмэдэ татаһанай түлөө гарнцева татабари түлэлгэһөө колхозууд 1953 онһоо эхилжэ сүлөөлэгдэхэ. Гүрэнэй ба кооперативна тээрмэнүүдтэ фуражна оро оһо татаһанай түлөө түлэбэри центнерэй 3 түхэриг хэмжээтэйгээр абтаха байна.

3. Колхозуудай малые концентрированнэ тэжээлээр хангахын тула 1953 онһоо эхилээд иимэ юумэ хэхыень СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые уялгалха гэбэл:

а) уялгата тушаалгаар гүрэндэ шэниисэ тушаадаг колхозуудта тушааһан шэниисынь шэгнүүрэй 7 процентын хэмжээтэйгээр отруби бусааха, тиихэдээ шэниисын бэлэдхэлэй тогтоогдоһон сэнгээр отрубиин түлөө түлэгдэхэ;

б) Урда зүгэй, Зүүн-Урда зүгэй, Баруун Сибириин районуудта ба эдеэ хоолой эгээн үнэтэ культура — шэниисэ ургуулхада хүрьһэнэй-сагай уларилай условинуудай туһалдаг, мүн оро оһоной-фуражна культурануудай тарилгада багашаг талмай үгтэдэг бусад районуудта мүнөө байгаа эквивалентнүүдэй шэниисые фуражна культурануудай оро оһоор андалдалга хэхэ;

в) уялгата тушаалгада ба машинно-тракторна болон тусхайлагдаһан станцинуудай хүдэлмэриин түлөө натуро-түлэбэридэ оруулан гүрэндэ тушаагдадаг тоһото культурануудай үрһэнэй түлөө хүнгэлэлтэтэй сэнгүүдээр центнертэ 12 килограмм хүрэтэр жмых колхозуудта худалдаха нормые 1953 оной хоёрдохи хахад жэлһээ эхилээд тогтоохо.

Лён-долгунец ба коноплягаар колхозуудта жмых худалдаха мүнөөнэй гуримые хэбээрнь байлгаха.

Түсэбһөө гадуур 25 центнер хүрэтэр тушаагдаһан тоһото культурануудай үрһэнэй түлөө колхозуудта жмых худалдаха нормонуудые центнертэ 16 килограмм хэмжээтэйгээр, түсэбһөө гадуур 25-һаа 50 процент хүрэтэр тушаагдаһан тоһото культурануудай үрһэнэй түлөө — центнертэ 32 килограмм хэмжээтэйгээр, түсэбһөө гадуур 50 процентһээ дээшэ тушаагдаһан үрһэнэй түлөө центнертэ 40 килограмм хэмжээтэйгээр тогтоохо.

4. Үнеэдэй һүнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ зорилгоор, шэмэтэ ногоон тэжээл малда бардам ехээр эдюулжэ, бэлшээринүүдые ашаглаха загонно системэ хэрэглэн, зунай сагта малые байрадань ба хээрэ байлган харууһалха ябадалые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ.

Зунай ба намарай үедэ малые ногоон, шэмэтэ тэжээлээр хангахын тула искусственна бэлшээринүүдые байгуулха, олон жэлэй ба нэгэ жэлэй залаата болон бобово ногоонуудые, мүн тэжээлэй корнеплодуудые тариха ябадал хангаха.

Силос дарахын тула кукуруза, наран сэсэг, тэжээлэй капуста ба силоснэ бусад культурануудые ехээр тарижа, үнеэн бүхэндэ 5—6 тонноһоо бага бэшэ силосые колхоз ба совхоз бүхэнэй дараханы шухала гэжэ тоолохо.

5. Казахска ССР-эй, Узбекскэ ССР-эй, Туркменскэ ССР-эй, Таджикска ССР-эй, Киргизскэ ССР-эй, Грузинска ССР-эй, Азербайджанска ССР-эй, Астраханска, Грозненско, Сталинградска, Ростовско областьнуудай, Дагестанска АССР-эй, Северо-Осетинскэ АССР-эй, Ставропольско хизаарай колхозуудта малажал, илангаяа хонин ажал саашадань хүгжөөхын тула мүн эдэ республикануудта, хизаарнуудта ба областьнуудта малые холо туужа абаашалга удаа дараалан хороохын тула һэлгэгдэдэг бэлшээринүүдые бүри зүбөөр, гүйсэдөөр ашаглаха зорилгоор, һэлгэгдэдэг бэлшээринүүдэй участогууд дээрэ үбһэнэй страховой запасуудые байгуулха, энэ зорилгоор нэгэ жэлэй ба олон жэлэй ногоонуудые тариха, малажалай байрануудые, мүн гэрнүүд болон культурно-ажаһуудалай байрануудые бариха болоно.

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство һэлгэгдэдэг бэлшээринүүдые бүри зүбөөр, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ тухай дурадхалнуудые СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ 1954 оной январиин 1 хүрэтэр табиха.

6. Холын һэлгэгдэдэг бэлшээринүүдтэ малаа бэлшээдэг районуудай колхозуудта худалдахын тула модон, стандартна гэрнүүдые ба малшадай бригадануудай байха вагончигуудые үйлэдбэрилхэ ба Центросоюзда үгэхэ ябадал хангахыень СССР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерствые уялгалха.

Стандартна гэрнүүдые болон вагончигуудые үйлэдбэрилхэ ба эльгээхэ ябадал түсэбүүдтэ хараалхыень СССР-эй Госпланда даалгаха.

7. Малые уһалалгаар хангахын тула бэлшээринүүд дээрэ шахтна ба артезианска худагуудые иимэ тоотойгоор бариха гэбэл:

	1954 он.	1955 он.
Шахтна худагуудые	6500	5800
Артезианска худагуудые	2730	3500

8. Колхозуудай гол ашагладаг газарнууд дээрэ хэгдэхэ проектно-бэдэрэлгын хүдэлмэринүүдые, худагууд болон уһажаруулгын бусад барилгануудые бэелүүлхэ ябадал техническэ талаар хүтэлбэрилгые гүрэнэй бюджедтэ абаха. Гүрэнэй фондын газарнууд дээрэ хэгдэхэ проектно-бэдэрэлтын хүдэлмэринүүд тушаа, худагуудые ба бусад барилгануудые бариха талаар гаргашануудые гүрэнэй бюджедтэ абаха, тиихэдэ колхозуудта даалгагдаһан госземфондын бэлшээринүүд дээрэ худагууд ба уһажаруулгын бусад барилгые гүрэнэй бюджедһээ 50 процент хэмжээтэйгээр, колхозуудай ажалай хабаадалга ба мүнгэн зөөриһөө 50 процент хэмжээтэйгээр хэхэ.

9. Эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай үлэдэһэнүүдһээ тэжээл ба комбинированнэ тэжээл үйлэдбэрилгэ ехэдхэхын тула уялгалха гэбэл:

а) СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерство 1954 ондо комбинированнэ тэжээлые 2000 мянган тонно, тэрэ тоодо шубуудай эдихэ комбинированнэ тэжээлые 300 мянган тонно хүрэтэр үйлэдбэрилхэ.

Комбинированнэ тэжээл үйлэдбэрилхэ заводуудые 1956 ондо жэл соо 5000 мянган тонно хүрэтэр үйлэдбэрилхэ хүсэтэй болгохо тухай дурадхалнуудые һарын болзор соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ табихыень СССР-эй Госпланда, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерстводэ даалгаха;

б) комбинированнэ тэжээлэй, мяха-яһанай ба загаһанай, гурилай сэнгүүдые химдаруулха тухай дурадхалые һарын болзор соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ табихые СССР-эй Госпланда, СССР-эй Финансын министерстводэ, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерстводэ, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ даалгаха;

в) 1954 ондо хуурай жом үйлэдбэрилгые 155 мянган тоннодо, шуһанай ба мяха-яһанай гурилые 28 мянган тоннодо ба загаһанай тэжээлэй гурилые 31 мянган тоннодо, хуурай барда 23 мянган тоннодо, яһанай тэжээлэй гурилые 20 мянган тоннодо хүргэхэ гэжэ СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерстводэ даалгаха.

1954—1955 онуудта жомхранилищинуудые гуримтай болгохо, жом гаргаха ба тээхэ ажалые механизацилга хангаха гэжэ СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерстводэ даалгаха.

10. Малай тэжээлдэ шухала хэрэгтэй үнэтэ үлэдэһэнүүдые хэрэглэлгэ спиртын, сахарна, пивын олон заводууд ба эдеэ хоолой промышленностиин бусад предприятинууд дээрэ мүнөө хүрэтэр ёһотойгоор эмхидхээгүй байһые буруу гэжэ тоолохо.

Бэлэдхэлэй ба худалдан абалгын гуримаар абтадаг мал, мүн совхозуудай мал тэжээхын тула тэжээлэй саг үргэлжын базануудые эмхидхэжэ, спиртын, сахарай, пивын заводуудай ба эдеэ хоолой промышленностиин бусад предприятинуудай тэжээлэй үлэдэһэнүүдые бүрин ашаглаха тухай дурадхалнуудые һарын болзор соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ табиха гэжэ СССР-эй Госпланиие, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые ба СССР-эй Совхозуудай министерствые уялгалха.

11. Гахай тэжээхэ үлэдэһэнүүдые суглуулга городуудта, промышленна центрнүүдтэ ба хүдэлмэришэнэй посёлогуудта эмхидхэхыень СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые ба Центросоюзые уялгалха.

V
Тэжээлэй культурануудые тарилгые ба малажалай фермэнүүд дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилга тухай

1. 1954 ондо колхозуудта үбһэ сабшаха, тармаха ба бухаллаха талаар хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээе 65 процент хүрэтэр, үбһэ һурилэлгэ 50 процент, 1955 ондо үбһэ сабшаха, тармаха ба бухаллаха талаар хүдэлмэринүүдые 80 процент ба үбһэ һурилхэ талаар—65 процент, силос дараха талаар тус тустань 65 процент ба 75 процент, силоснэ культуранууды ба тэжээлэй корнеплодуудые тариха, ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ талаар 75 процент ба 95 процент, комбайнуудаар хуряагдадаг газарай соломо суглуулха ба һурилхэ талаар 1954 ондо 50 процент ба 1955 ондо 70 процент хүрэтэр дээшэлүүлхэ.

2. Силоснэ барилгануудые бүтээхэ, сабшалан бэлшээринүүдые һайжаруулха ба соломо һурилхэ талаар механизированнэ хүдэлмэринүүдэй иимэ хэмжээе машинно-тракторна станцинуудта 1954—1955 онуудта тогтоохо гэбэл: 1954 ондо силоснэ траншейнүүдые малталга 7,0 миллион кубометр багтаасатай ба 1955 ондо — 10,0 миллион кубометр; намагтай сабшалан бэлшээринүүдые хатаалга 1954 ондо—650 мянган гектар ба 1955 ондо —750 мянган гектар; сабшалан бэлшээринүүдые түгсүүл ба бургааһанһаа сэбэрлэлгэ 1954 ондо—740 мянган гектар ба 1955

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюуртэ)

*) Түгэсхэл. Эхиниинь сентябриин 27-ной номерто.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

Орон дотор малажалые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд ба гүрэндэ малажалай продуктнуудые колхознигууд, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай ажахынуудай уялгата ёһоор тушааха нормонуудые доошолуулха тухай

(Үргэлжэлэл)

ондо — 960 мянган гектар; комбайнова хуряалгын һүүлээр соломо суглуулга ба һүрилэлгэ 1954 ондо —40 миллион гектар ба 1955 ондо —60 миллион гектар болохо.

3. Иимэ машинанууд ба зэр зэмсэгүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха тухай СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын дурадхал абаха гэбэл: ДУП—10 гэжэ һү һаалгын нүүдэл түхеэрэлгэ, һү һаалгын залаи түхеэрэлгэ, ЛПУ—1 гэжэ паросиловой түхеэрэлгэ, ВНУ—3 гэжэ агаарта табигдаһан волокуши, Белорусска ССР-эй Наукануудай академиин хүдөө ажахые механизацилгын институдай зохёоһон тэжээл бэлэдхэлэй агрегат, ДКУ—1,2 гэжэ тэжээл үлтилхэ универсальна түхеэрэлгэ, ПБЯ—56 гэжэ намагай ярусна плуг, ФБ—1 гэжэ намагай фреза, ДКН—2 гэжэ дренажно-кротово машина, ЭТ—141 гэжэ траншейнэ экскаватор, КМ—1400 гэжэ канава малтаха машина, косилкын хутага точилдохо ехэ бүтээсэтэ станок, ДТ—54 гэжэ тракторай шэрэхэ 2 валкатай косилка, үбһэ бухаллагша хоёр машина холбохо түхеэрэлгэ, Рожновскиин конструкциин уһа шахажа гаргаха башнитай ветродвигатель, КУ—2 гэжэ кукуруза хуряалгын комбайн.

4. Тэжээл бэлэдхэхэ, сабшалан бэлшээринүүдые хатааха ба үндэһөөрнь һайжаруулха хүдэлмэринүүдые, малажалай фермэнүүд дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилхын тула шухала хэрэгтэй шэнэ машинанууд ба зэр зэмсэгүүдые зохёохо талаар хүдэлмэри шангадхаха, мүн туршалгын дүнгүүдэй үндэһөөр, ДТ—54 гэжэ тракторай шэрэдэг үргэн мүрөөр сабшадаг косилкын, «Беларусь» тракторай шэрэдэг валкова косилкын ба сомоо сомотшо хэмжээтэй ехэ машинын конструкцинуудые эсэслэн бүтээжэ дүүргээд, тэдэниие олоорнь үйлэдбэрилэн гаргалга 1954 ондо эмхидхэхэ гэжэ Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

Тэжээл бэлэдхэхэ, сабшалан бэлшээринүүдые үндэһөөрнь һайжаруулха хүдэлмэринүүдые, мүн малажалай фермэнүүд дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилхын тула 1953—1955 онуудта зохёогдожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ шэнэ машинануудай ба зэр зэмсэгүүдэй нэрлэгдэһэн конструкцинуудые баталха.

5. Тэжээлэй культурануудые тариха, тэжээл бэлэдхэхэ, сабшалан бэлшээринүүдые һайжаруулха ба уһажаруулха талаар хүдэлмэринүүдые механизацилха машинанууд, түхеэрэлгэ ба материалнуудые 1954—1955 онуудта хүдөө ажахыда үгэлгэ хангаха гэжэ Машина бүтээлгын министерствые, Оборонно промышленностиин министерствые, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерствые, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, Металлургическа промышленностиин министерствые, Нүүрһэнэй промышленностиин министерствые, Авиационно промышленностиин министерствые, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведые ба Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Соведые уялгалха.

тэрэ тоодо:

	1954 ондо	1955 ондо
Самоходно косилканууд—мянган хэһэг	7,5	7,5
Тракторна косилканууд »	19,0	23,0
Тракторна тармуурнууд »	35,0	45,0
Тракторна волокушанууд »	83,5	123,0
Үбһэ һурилхэ машинанууд »	35,0	50,0
Силос хуряалгын комбайнууд »	2,0	5,0
Кукуруза хуряалгын комбайнууд »	2,5	3,5
Экскаваторнууд »	0,39	0,31
Канава малтадаг машинанууд »	2,1	2,0
Бульдозернууд »	1,1	1,1
Һөөг бургааһа тайрагша машинанууд »	1,0	2,0
Скрепернүүд »	5,8	5,9
Булад аргамжа—тонноор	2440	2420
Бензиновэ моторнууд—мянган хэһэг	30,0	50,0

Хүдөө ажахыда хэрэгтэй машинанууд, түхеэрэлгэ ба материалнуудые үйлэдбэрилхэ болон үгэхэ гэжэ 1954, 1955 онуудай арадай ажахын түсэбүүд дотор тус бүри министерствонүүд болон ведомствонүүдээр хараалхыень СССР-эй Госпланда даалгаха.

6. 1954 ба 1955 онуудта колхозуудай малажалай фермэнүүд дээрэхи ехэ ажалтай хүдэлмэринүүдые механизацилха талаар даалгабаринуудые баталха: уһаар хангалгын талаар 1954 ондо 20 мянган фермэнүүд дээрэ ба 1955 ондо — 30 мянган фермэнүүд, автоматическа аргаар уһалалга хэжэ, эбэртэ бодо мал уһалха талаар тус тустаа — 10 ба 15 мянган фермэ, үнеэдые һааха талаар — 5 ба 10 мянган фермэ, фермэ доторой транспортын талаар — 10 ба 20 мянган фермэ, концентрированнэ тэжээл буйлуулха талаар — 10 ба 14 мянган фермэ, бүдүүн тэжээл буйлуулха талаар — 10 ба 15 мянган фермэ, шэмэтэ тэжээл буйлуулха талаар—15 ба 20 мянган фермэ, тэжээл ууралаар дэбтээхэ талаар — 1954 ондо 40 мянган ба 1955 ондо 45 мянган фермэ.

Тиихэдээ механизацилгын шэнэ, эгээн һайжаруулагдаһан ба ашаг ехэтэй методүүдые хэрэглэжэ, малажалай фермэнүүд дээрэ ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэринүүдые тон түлэб комплексноор механизацилга хангаха хэрэгтэй.

Малажалай фермэнүүдһээ холо байдаг колхозуудай таряалангай участогуудта наг шэбхэ зөөлгые шухала ушарнуудта машинно-тракторна ба тусхайлагдаһан станцинуудай тракторна хүдэлмэринүүдэй түсэбүүд дотор хараалхыень СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые уялгалха.

7. 1954 ба 1955 онуудай арадай ажахын түсэбүүд дотор иигэжэ хараалхыень СССР-эй Госпланиие уялгалха:

а) малажалай фермэнүүд дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилхын тула машинанууд, түхеэрэлгэ ба материалнуудые колхозуудта худалдахыень СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ, совхозуудта эльтээхын тула СССР-эй Совхозуудай министерстводэ үгэхэ;

тэрэ тоодо:

	1954 он	1955 он.
Һү һааха түхеэрэлгэ мянган хэһэг	7,5	15,0
Агаараар татагдаһан харгынууд мянган комплект	8,2	16,5
Кормозапарнигууд мянган хэһэг	37,0	41,5
Ветродвигательнүүд	5,1	7,7
Электродвигательнүүд 10 киловатт хүрэтэр	80,0	131,0
Элдэб насосууд »	25,5	48,3
Паросиловой түхеэрэлгэнүүд »	0,5	1,0
Водопроводно шэрэм трубанууд мянган тонно	15,0	25,0

б) Уһа бариха металлическа бакнуудые бэлэдхэхын тула 1954 ондо 20 мянган тонно, 1955 ондо 30 мянган тонно хабтагай болон угловой буладые РСФСР-эй Нютагай ба түлишын промышленностиин министерстводэ зорюулан РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, мүн Украинска ССР-эй Нютагай ба түлишын промышленностиин министерстводэ зорюулан Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ; уһа бариха модон бакнуудые бүһэлхын тула 1954 ондо — 3,7 мянган тонно ба 1955 ондо — 5,6 мянган тонно полосовой булад СССР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерстводэ табиха.

8. Малажалай фермэнүүд дээрэ монтажна хүдэлмэринүүдые хэхын ба бэлшээринүүдые уһажаруулхын тулада шухала хэрэгтэй машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдые 1954, 1955 онуудта СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ, СССР-эй Совхозуудай министерстводэ үгэхыень машина бүтээлгын министерствые, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерствые, Химическэ промышленностиин министерствые уялгалха.

9. Малажалай фермэнүүдые механизацилха талаар хүдэлмэринүүдые эрхим һайнаар эмхидхэхэ ба комплексноор бэелүүлхэ зорилгоор, машинно-тракторна станцинууд эдэ хүдэлмэринүүдые хэхэ, колхозуудай худалдан абаһан машинанууд болон түхеэрэлгэ зөөжэ абаашаха, малажалай фермэнүүд дээрэ тэдэниие тодхоон табиха ба монтаж хэхэ гэжэ тогтоохо. Колхозууд ашаглалгада бэлэн болоһон механизациин объектнүүдые тушаан абана.

10. МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ гэжэ тогтоогдоһон хүдэлмэриин стажай түлөө салин хүлһэндэ үгтэдэг нэмэлтэнүүдые лугомелиоративна ба машинно-малажалай станцинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ мүн үгэхэ.

11. Тэжээлэй культурануудые тариха, сабшалан бэлшээринүүдые һайжаруулха талаар хүдэлмэринүүдые, малажалай фермэнүүд дээрэ ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха машинануудые үйлэдбэрилхэ талаар Машина бүтээлгын министерствын үйлэдбэриин базые үргэдхэхэ ба хүсыень ехэдхэхэ тушаа хэмжээ-ябуулгануудые баталха.

VI

Малажалай байрануудые бариха тухай

1. 1954 ондо колхозуудта баригдаха малай байрануудые барилгын түсэб иимээр баталха гэбэл: малай ба тугалай байрануудые — 4,2 миллион толгойдо, хониной байра—16,3 миллион толгойдо, гахайн байра—2,5 миллион толгойдо, шубуунай байра—27 миллион толгойдо, тахяатай дальбараануудай байра—30,0 миллион толгойдо, 6,0 миллион тонно силос багтааха капитальна барилгануудые.

Барилгын бригадануудые байгуулха, барилгын бригадануудай гэшүүдэй ажалые хэһэнэйнь зэргээр-премиальна системээр түлэхэ ябадалые малай байрануудые барилга дээрэ үргэнөөр хэрэглэхэ, тэрэшэлэн малай байрануудые һайн шанартайгаар болзорһоонь урид барижа дүүргэһэнэй түлөө мүнгэн ба натуральна шангуудые колхознигуудай хамтын суглаанай шиидхэбэреэр бригадануудта үгэхэ гэжэ колхозуудта һайшаан дурадхаха.

2. МТС-үүдэй машинанууд ба механизмуудые эрхимээр, үлэмжэ дүүрэнээр хэрэглэхэ зорилгоор, малай байрануудые, силос хадагалдаг газарнуудые барихадань, барилгын материалнуудые шэрэхэ ба барилгын модо хюрөөдэхэдэнь колхозуудта МТС-үүдэй туһалаа һаань, таарамжатай гэжэ тоолохо.

3. 660 миллион штук шифер, тэрээнһээ—300 миллион штугыень 1954 ондо, 360 миллион штугыень 1955 ондо малай байра барилгада хэрэглэхэ зорилготойгоор колхозуудта худалдахыень, тэрэшэлэн 8,0 миллион кубометр монсогор модо, тэрээнһээ 4,0 миллион кубометрыень 1954 ондо ба 4,0 миллион кубометрыень 1955 ондо, 4,8 миллион кубометр хюрөөдэгдэһэн модо, тэрээнһээ 2,4 миллион кубометрыень 1954 ондо ба 2,4 миллион кубометрыень 1955 ондо СССР-эй модогүй районуудта худалдахыень Центросоюзда табихаар 1954 ба 1955 онуудай түсэбүүд дотор уридшалан хараалха гэжэ СССР-эй Госпланиие уялгалха.

4. Нютагай ба кооперативна промышленностиин предприятинуудта барилгын нютагай материалнуудые (хирпиисэ, черепицэ, извёстко) үйлэдбэрилгэ ехэ болгожо, эдэ материалнуудые колхозуудта худалдаха хэмжээе 1955 ондо иимэ болгохо гэбэл: хирпиисэ — 2000 миллион штук, черепицэ—300 миллион штук ба извёстко 700 мянган тонно, тиихэдээ тэдэниие облисполкомуудай, крайисполкомуудай ба республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй тогтооһон сэнгүүдээр худалдаха.

Ажахыдань хэрэгтэй болоо юм һаань, хирпиисэ, черепицэ ба извёстко өөһэдынгөө зөөри ба хэрэгсэлээр хэхыень колхозуудта һайшаан дурадхаха.

5. 4000 стандартна силоснэ башнинуудые 1954 ондо комплексноор хэжэ колхозуудта худалдахынь тулада СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ үгэхые СССР-эй Модоной ба саарһанай промышленностиин министерствые уялгалха, тэрээнһээ 2 мянган башнинуудыень 1954 ондо, мүн тэдээнэй мянгыень 250 тонно ба мянгыень 150 тонно багтаамжатайгаар хэхэ, гадна, нүгөөдэ 2 мянган башнинуудыень 1955 ондо, тэрээнһээ 1500-ень 250 тонно ба 500-ень 150 тонно багтаамжатайгаар хэхэ.

6. Модо урадхуулдаг гол мүрэн шадарай областьнууд, хизаар ба республикануудта тэдээнэй газар дээрэхи колхозуудта ба совхозуудта модо урадхуулгын ба модо бэлэдхэлэй пунктнуудһаа зүг бүхэн тээшэ барилгын модо шэрэлгэ хэхыень Зам харилсаанай министерствые уялгалха.

7. Колхозуудтахи барилгын хүдэлмэри дээрэхи ажалай бүтээлгын жэшээтэ нормонуудые, ажалта үдэрэй нэгэн адли тоосоое, барилга дээрэ хүдэлжэ байгаа колхознигуудай ажалай нэмэлтэ түлэбэриин гуримые, тэрэшэлэн колхозой барилгын бригадануудай бригадирнуудай ажалай түлэбэриин хэмжээе баталха эрхэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ олгохо.

VII

Ниитын малажалые хүгжөөлгэдэ колхознигуудай материальна урма хэшээлые дээшэлүүлхэ тухай

1. Ниитын малажалые дам саашань хүгжөөлгэдэ, тэрээнэй товарностиие ехэ болголгодо колхознигуудай урма хэшээлые дээшэлүүлхэ зорилгоор, мал ба малажалай продуктнуудые худалдажа оруулагдаһан мүнгэнһөө 25 тухайтай процентыень, колхознигуудай хамтын суглаанай шиидхэбэреэр, колхознигуудта авансаар үгэжэ байхыень колхозуудта һайшаан дурадхаха. Үнгэрһэн квартал соо ниитын ажахыда олоһон бүхы ажалта үдэрнүүдэйнь 15 процент хүрэтэр, гадна малажал ба тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлжэ олоһон ажалта үдэрнүүдэйнь 10 процент хүрэтэр тэрэ мүнгэн авансые колхознигуудта квартал бүхэндэ үгэжэ байха, тиихэдээ малажал ба тэжээл бэлэдхэлгэдэ олоһон ажалта үдэрнүүдтэ колхознигой абаха мүнгэнэй аванс мүнгэн доходуудые эсэслэн хубаахада бага болохо ёһогүй гэжэ тогтоохо.

Малажал ба шубуу үсхэбэрилгын ажалһаа колхозуудай олоһон бүхы мүнгэн доходуудай 25 процент хүрэтэрхи мүнгые, колхозуудай эрилтын ёһоор госбанк болбол тусгаар текуще счёдто оруулжа байха ёһотой, тэрэ счёдһоо колхозууд болбол, энэ тогтоолой ёһоор, зүбхэн лэ ажалта үдэрнүүдтэ хубаахын тула мүнгэ гаргашалжа шадаха байна.

2. Малажалай тус тус түхэлэй продукциие абаһанай ба малые хороонгүйгөөр үсхэһэнэй түлөө ажалта үдэрнүүдэй тоосоое, тэрэшэлэн малажалай фермэнүүдтэ тус бүри колхознигуудта ашаг шэмэтэ мал даалгажа үгэхэ жэшээтэ нормонуудые баталха эрхэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ олгохо.

3. Залуу мал үсхэлгөөр, ехэ малые хороонгүйгөөр үсхэлгөөр ба малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлгээр даалгабаринуудаа үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө нэмэлтэ түлэбэриин хэмжээнүүдые, тэрээниие үгэхэ гуримые мүнөө байгаагша хэбээрнь үлээхэ, тиихэдээ малажалай продукци абаһанай ба малые хороонгүйгөөр үсхэһэнэй түлөө нэмэлтэ түлэбэри колхознигуудта саг соонь үгэхэ ябадал хангаха. Ниитын малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлһэнэй түлөө нэмэлтэ түлэбэри хадаа продукциие гүрэндэ тушааха түсэбөө колхозой дүүргэхын урда тээ 50 процентнь, дүүргэһэнэй һүүлээр 50 процентнь колхознигуудта үгтэхэ юм гэжэ тогтоохо. Залуу малые хороонгүйгөөр түлжөөһэнэй түлөө нэмэлтэ түлэбэриие малай тоо толгойе олошоруулха талаар, гүрэндэ мяха тушааха талаар түсэбөө колхозой ямараар дүүргэһэнһээ дулдыдангүйгөөр үгэжэ байха.

Тэжээл бэлэдхэлэй, малажалай фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха түхеэрэлгэнүүдые хангалга дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа колхознигуудта нэмэлтэ түлэбэри үгэхэ гурим тухай дурадхалнуудые СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ һарын болзор соо оруулха гэжэ СССР-эй хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ даалгаха.

Нэмэлтэ түлэбэридэ абтаха болоһон малажалай продуктнуудые, колхознигуудай хүсэлөөр, ондоо продуктнуудаар тэдээндэ һэлгэжэ үгэхэ гү, али колхозно наймаанай ёһоор колхозой малажалай продукциие худалдадаг дунда зэргын сэнгээр бодомжолжо, нэмэлтэ түлэбэриень мүнгөөр үгэхэ гэжэ колхозуудта һайшаан дурадхаха.

4. Гахай шахажа таргалуулһанай түлөө гахайн фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ нэмэлтэ түлэбэри шахагдаһан ба мяха тушаалгада, тэрэшэлэн бусадшье хэрэгсэлдэ худалдагдаһан бүхы гахайнуудай түлөө гахайшадта үгтэхэ юм гэжэ, энэ нэмэлтэ түлэбэри үгэлгын мүнөөнэй гуримые зарим тэдыгээр хубилган тогтоохо.

5. Колхозуудта иигэжэ һайшаан дурадхаха:

а) эбэртэ бодо малай показательнуудаар жэл соо бэшэгдэһэн ажалта үдэрнүүдэй табан процент хүрэтэр үнеэдые олошоруулха түсэб дүүргэһэнэй түлөө, үнеэдые олошоруулха түсэбэй үлүүгээр дүүргэгдэһэн процент бүхэнэй түлөө нэгэ процент ажалта үдэрнүүдые фермэнүүдые даагшадта, колхозуудай малажалые даагшадта, мэргэжэлтэдтэ, колхозуудай түрүүлэгшэнэртэ, малажалые эрхилдэг тэдээнэй орлогшонорто нэмэжэ бэшэхэ;

б) малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ тус бүридэнь даалгагдаһан малые хороонгүйгөөр үсхэһэнэйнь түлөө тэдээндэ малай үбэлжэлгын дүүрэхэдэ, ажалта үдэр иимээр нэмэжэ бэшэхэ гэбэл:

бүхы малаа, тэрэшэлэн шубуугаа үнгэрһэн үбэлжэлгын турша соо хороонгүйгөөр үбэлжүүлһэнэй түлөө — адуу мал харууһалжа, үбэлжэлгын үедэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй олоһон ажалта үдэрнүүдэй 10-һаа 20 хүрэтэр процентые;

ашаг шэмэтэ ехэ малай ба нэгэ наһанһаа үлүүтэй залуу малай 97 процентһээ үсөөн бэшые үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ хороогоогүй ондо оруулһанайнь түлөө, зүгөөр шубуунай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ шубуудайнгаа тоо толгойн 95 процентһээ үсөөн бэшые ондо оруулһанайнь түлөө — мал ба шубуу харууһалжа үбэлжэлгын үедэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй олоһон ажалта үдэрнүүдэй 5-һаа 10 хүрэтэр процентые.

Фермэ дотор бүхыдөө дээрэ дурсагдаһан показательнуудые түйлаад байгаа хадань мал ба шубуунай хойноһоо харууһалдаг хүдэлмэрилэгшэдтэ бэшэһэн шэнгеэр, тиимэ хэмжээгээр колхозуудай түрүүлэгшэнэртэ ба малажал эрхилдэг тэдээнэй орлогшонорто, фермэнүүдые даагшанарта, малажалые даагшанарта, сүлөөлэгдэһэн бригадирнуудта ба мэргэжэлтэдтэ ажалта үдэрнүүдые нэмэжэ бэшэхэ;

в) чабанууд ба мал адуулагшадые ажалдаа үмдэхэ гутал хубсаһаар хангаха.

6. Үнеэдые олон болгохо, уялгата тушаалгаар, МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натура түлэбэреэр ба худалдаха тушаа договорнуудаар гүрэндэ һү тушааха түсэбөө дүүргэһэн гү, али хонидоо олон болгохо, уялгата тушаалгаар, МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натура түлэбэреэр ба худалдаха тушаа договорнуудаар гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө дүүргэһэн гү, али эбэртэ бодо мал ба гахайнуудаа олон болгохо, уялгата тушаалгаар, МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натура түлэбэреэр ба худалдаха тушаа договорнуудаар гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө дүүргэһэн колхоздо, колхозно үрхэтэндэ гэжэ тогтоогдоһон гүрэндэ тушаалгын нормонууд хойто жэлдэ һү, нооһо гү, али мяхаар 10 процент бага болгогдохо ёһотой гэжэ тогтоохо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1949 оной апрелиин 18-най № 1511 тогтоолой 4-дэхи пункт, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1951 оной июниин 11-нэй № 1945 тогтоолой 10-дахи пункт хүсэеэ гээһэн дээрэ тоолохо.

7. Мал ба шубуудаа хороонгүйгөөр үсхэхэдөө малажалай ашаг шэмые ехэ болгохо даалгабаринуудые, малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха уялгануудые дүүргэхэдээ малай байрануудые бариха, мал болон шубуудаа хүрэхэ зэргээрнь тэжээлээр хангаха түсэбые дүүргэжэ, ашаг шэмэтэ бүх түрэлэй малайнгаа, шубууд ба ж[...] малайнгаа тоо толгойе олон болго[...]хо талаар гүрэнэй түсэбые һайнаа[р] дүүргэһэнэй түлөө гүрэнэй —ш[...] ашаанай гү, али хүнгэн н[...]гэ автомашина — малажалые хү[г]жөөлгэдэ үндэр показательнуудые туйлаһанай түлөө колхозуудта [у]машуулга болгон үгтэжэ бай[х]ёһотой гэжэ тогтоохо:

Облисполкомуудай, крайисполкомуудай ба республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй зууршалгаар СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын приказуудай ёһоор колхозуудта эдэ шангуу[д] үгтэхэ ёһотой.

1954—1956 онуудта жэл бүхэнд[э] 2500 ашаанай автомобильнуудые, 2500 ГАЗ—69 гэжэ хүнгэн автомобильнуудые СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ табихаар хараалхыень СССР-эй Госпланиие, мүн колхозуудые шагнахын тулада табигдаһан автомашинануудай түлөө түлэгдэхэ мүнгые 1954—1956 онуудта хараалхыень СССР-эй Финансынуудай министерствые уялгалха.

Колхозуудта иигэжэ һайшаан дурадхаха:

а) бэлэдхэгдэһэн, оршодо оруулагдаһан ба колхозой правлениин тушаажа абаһан бүхы үбһэнэй 1[0] хүрэтэр процентые, хоёрдохёо сабшагдаһан газарай үбһэнэй 20 процентые үбһэ хуряалга ба соломо бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ олоһон колхознигуудта — машинно-тракторна, машинно-малажалай ба тусхай бусад станцинуудай тракторна бригадануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ үбһэ хуряалгын ба соломо бэлэдхэлэй үедэ үгэжэ байха; үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэһэн колхозуудта түсэбһөө галуур бэлэдхэгдэһэн үбһэнэй 30 процентые ажалта үдэртэ хубаажа үгэхэ. Гадна, жэлэй эхинһээ хойшо колхознигуудай олоһон ажалта үдэрнүүдтэ бэлэдхэгдэһэн бүхы үбһэнэйнгөө 5 хүрэтэрхи процентые, бэлэдхэгдэһэн ба һурилэгдэһэн соломынгоо 10 хүрэтэрхи процентые тэжээл бэлэдхэлгын үедэ колхознигуудта авансаар үгэжэ байха. Тэжээл бэлэдхэл дүүрэһэнэй, гүрэндэ үбһэ тушаалгын түсэб дүүргэгдэһэнэй, ниитын малай тэжээлээр хангагдаһанай һүүлээр ажалта үдэрнүүдтэ үбһэ тэжээлые эсэслэн хубаарилгые хэхэ. Үнгэрэгшэ жэлэй турша соо ажалта үдэрэй минимумые хүндэтэ шалтагаангүйгөөр олоогүй колхознигуудта бүдүүн тэжээл авансаар үгтэхэгүй;

б) малаа бэлшээжэ эдеэлүүлхынь тула колхознигуудта бэлшээри үгэхэ, бэлэдхэһэн үбһэ тэжээлээ шэрэхэ транспорт хэрэгтэй болоод байхадань тэдээндэ үгэхэ.

Гүрэнэй фондын газар дээрэхи, ой модоной соорхойнуудта, харгы ба каналнуудай хажуугаархи газартахи сабшалангуудые сабшаха арга боломжые колхознигуудта нютагуудтахи советскэ ба хүдөө ажахын органууд олгохо ёһотой.

VIII

Совхозуудта малажалые хүгжөөхэ тухай

1. СССР-эй Совхозуудай министерствые, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые, областьнууд, хизаарнууд ба республикануудай советскэ органуудые уялгалха гэбэл:

а) совхозуудта ашаг шэмэтэ малай ба шубуунай тоо толгойе 1954 оной октябриин 1 болотор эды шэнээн болгохо:

	(Мянган толгойгоор) СССР-эй Совхозуудай министерство, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство	СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерство
Үнеэд	1180	92
Эбэртэ бодо мал	3490	265
Хони ямаа	11900	110
Гахай	3200	285
Ехэ шубууд	5890	650

б) 1953 оной октябриин 1-һээ эхилэн 1954 оной октябриин 1 болотор СССР-эй Совхозуудай министерствын совхозуудта нэгэ үнеэнһээ 2730 килограммһаа бага бэшээр, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын совхозуудта—3150 килограммһаа бага бэшээр һү һааха даалгабари тогтоохо:

в) СССР-эй Совхозуудай министерствын совхозуудта 550 мянган толгой эбэртэ бодо мал, 4000 мянган толгой гахай 1954 онуудта бэлшээжэ ба шахажа таргалуулха хэрэг хангаха;

г) СССР-эй Совхозуудай министерствын ба СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын совхозуудта 1954 ондо үбһэ 12180 мянган тонно, шэмэтэ тэжээл — 11600 мянган тонно хүрэтэр бэлэдхэхэ, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын совхозуудта үбһэ 1.600 мянган тонно, шэмэтэ тэжээл—1160 мянган тонно хүрэтэр бэлэдхэхэ.

2. Совхозуудта тэжээлэй корнеплодууд, силоснэ ба тэжээлэй бахчева культурануудые тариха, ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ талаар хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээе 1955 оной һүүл болотор 80—95 процент, Украинска ССР-эй, Хойто Кавказай ба центральна хара хүрьһэтэй областьнуудай районуудта силос болгогдохо кукуруза ба наран сэсэгые квадратно-гнездовой аргаар тариха, ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ талаар хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээе 80—95 процент, бэшэ районуудта—70—80 процент болгохо; үбһэ сабшалга, тармалга ба һурилэлгын хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээе 85—100 процент, тэжээл силосовалгын — 85 — 100 процент, комбайнаар хуряаһанай һүүлээр соломо суглуулгын ба һурилэлгын — 90 процент болгохо.

3. Совхозуудай малажалай фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха түсэбые 1954—1955 онуудта иимээр тогтоохо:

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Орон дотор малажалые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд ба гүрэндэ малажалай продуктнуудые колхознигууд, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай ажахынуудай уялгата ёһоор тушааха нормонуудые доошолуулха тухай *(Түгэсхэл)*

	Мянган толгой			
	СССР-эй Совхозуудай министерство, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство		СССР-эй Эдеэ хоолой эд товарнуудай промышленностиин министерство	
	1954 он	1955 он	1954 он	1955 он
Үнеэдые автоматическаар уһалалга	120	140	20	30
Механическаар үнеэдые һаалга	140	150	23	25
Фермэ доторой транспорт	150	170	40	60
Эбэртэ бодо малые эдеэлүүлхэ кухни ба гахай эдеэлүүлхэ кухни	140	150	25	30
Механическаар хонидой нооһо хайшалалга	9000	10000	—	—

4. СССР-эй Совхозуудай министерствые, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые, областьнууд, хизаарнууд ба республиканuудай советскэ органуудые иигэжэ уялгалха:

а) совхозуудта адуу малые зохид байрануудаар, фермэнүүдые уһаар хангаха, мүн тэжээлые малда эдюулхээр механизированнээр бэлэдхэхын тула байрануудые, силосэ барилгануудые бариха ябадал хангаха. Энээнэй тулада 1954 ондо СССР-эй Совхозуудай министерствын ба СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын совхозуудта малажалай ба бусад байра барилгануудые иимэ хэмжээгээр бариха: эбэртэ бодо малай байра 350 мянган толгойдо, гахайда—300 мянган толгойдо, хонидто—1800 мянган толгойдо шубуунда—1380 мянган толгойдо, 480 мянган тонно багтаамжатай силосэ барилгануудые, 300 сөөрэмүүдые, шахтна 3750 худагуудые, 500 буровой худагуудые, 300 водопроводуудые. СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын совхозуудта 20 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 20 мянган толгой гахайн, 10 мянган толгой хонидой, 100 мянган толгой шубуудай байха байра, 30 мянган тонно багтаамжатай силосэ барилгануудые, 30 сөөрэмүүдые, шахтна 200 худагуудые, буровой 70 худагуудые ба 100 водопроводуудые бариха;

б) гол түлэб гүрэнэй ба нютагай промышленностиин, мүн олзоборилгын кооперациин предприятинуудай үйлэдбэрилһэн барилгын нютагай материалнуудаар, облисполкомуудай, крайисполкомуудай ба республиканuудай Министрнүүдэй Советүүдэй баталһан сэнтүүдээр совхозуудые дүүрэн хангаха, тиихэдээ эдэ материалнуудай үные совхозуудта хэтдэхэ барилгын сметно-финансова тоосоондо оруулалсаха.

5. 0,5 миллион кубометр монсогор модо, 0,4 миллион кубометр хюрөөдэһэн модо малай байрануудые барилгада тусхайлан зорюулжа, модогүй районуудай совхозуудта табихаар 1954 оной түсэб дотор хараалхыень СССР-эй Госпланиие уялгалха.

6. СССР-эй Совхозуудай министерствын хубааряар 3 мянган барилгын хүдэлмэришэдые, тэрэ тоодо: 1000 модоной дархашуул, 500 стоорнууд, 1000 каменщигууд ба 300 штукатуранuудые Дальна Востогой, Урда Казахстанай ба Дунда Азиин совхозуудта ажаллахынь тула 1954 ондо эльгээхыень СССР-эй Культурын министерствые уялгалха.

СССР-эй Госплан тэды шэнээн хүдэлмэришэдые совхозуудта эльгээхые 1954 оной түсэб дотор хараалха ёһотой.

7. СССР-эй Совхозуудай министерствын хэдэн олон совхозуудта тугалнуудые эхэдэнь хүхүүлжэ түлжүүлдэг гээрдэнги системэ хэрэглэгдэдэгые үнеэдэй заримнайнь һаагдалтагүй байдагые буруу гэжэ мэдэхэ.

Мяханай мал үсхэдэг совхозуудые мяха, һүнэй гү, али хони үсхэбэрилгын шэглэлтэй совхозууд болохо тухай дурадхалнуудые СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ һарын болзор соо оруулхыень СССР-эй Совхозуудай министерствые уялгалха.

8. Гүрэндэ мяха тушааха түсэбэй дүүргэлтэдэ оруулалсан, 3 неделиһээ 2 һара хүрэтэр наһатай эрэ тугалнуудые тушааха эрхэ томо городууд ба промышленна центрнүүдые ойроод байгша совхозуудта олгохо.

9. Совхозуудай ба мориной заводуудай фуражна культуранuудай ба кукурузын бүхы ургаса үрһэнэй фонд хааһанай һүүлээр малай тэжээл болгогдожо тэндэ тогтоогдоһон нормоор хэрэглэгдэхэ ёһотой гэжэ тогтоохо.

Тус бүри совхозуудта үлүү гараһан фуражна ороо̆һо таряан хадаа СССР-эй Совхозуудай министерствын, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын хубааряар область хоорондын гү, али область доторой һэлгэлгын фондһоо совхозуудта үгэжэ байхын тула Заготзерногой пунктнуудта тэрэ фонддо тушаагдаха ёһотой.

Совхозуудай ба мориной заводуудай тушааһан эдеэ хоолой, бобово ба крупяной культуранuудай орондо фуражна ороо̆һо таряанай культуранuудые малдаа эдюулхынь тулада тэдээндэ табижа байха.

10. Малажалай продукциие гүрэндэ тушаалгын централизованно түсэбгүй совхозуудай ба туһалбариин ажахынуудай тушааһан малажалай продукциинь түлөө энэ тогтоолоор тодорхойлогдоһон худалдан абалгын сэнгүүдээр түлэхэ.

11. Малай тоо толгойе олошоруулгада, тэрээнэй ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ, малые хороонгүйгөөр үсхэлгэдэ ба малажалай продукциие гүрэндэ тушааха түсэбүүдые дүүргэлгэдэ совхозуудай хүдэлмэришэдэй материальна урма хэшээлые дээшэлүүлхэ зорилгоор түсэбһөө гадуур мал үсхэһэн ба малажалай продукци үгэһэн совхозуудай хүдэлмэришэдтэ нэмэлтэ урмашуулгануудые 1954 оной январиин 1-һээ бии болгохо.

12. Малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа совхозуудай хүдэлмэришэдтэ тусхай гутал хубсаһа 1954 оной январиин 1-һээ түлөөһэгүйгөөр үгэхэ эрхые СССР-эй Совхозуудай министерстводэ, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерстводэ олгохо.

13. 1954—1956 онуудта иимэ ажал бэелүүлхыень СССР-эй Совхозуудай министерствые уялгалха:

а) совхозуудта кадрнуудые бэхижүүлхын тула гэр байрын ба культурно-ажаһуудалай шухала условинуудые байгуулха зорилгоор ажаһуудалай гэр байрануудые, һургуули, больница, үхибүүдэй ясли ба культурно-ажаһуудалай бусад гэрнүүдые бариха;

б) тракторнууд ба хүдөө ажахын машинануудые хадагалхын тулада заһабариин типовой мастерскойнуудые, гаражуудые, сарайнуудые, һарабшанууд ба хушалтагүй бетонно талмайнуудые, мүн нефтехранилищинуудые, запасной частьнуудай складуудые шухала хэрэгтэй болохо зэргээрнь бариха, тэрэшэлэн токарна, фрезерна, үрэмдэлгын станогууд ба түхеэрэлгэнүүдээр совхозно мастерскойнууд ба заһабариин предприятинуудые хангаха.

Тракторнууд, хүдөө ажахын машинанууд, автомашинанууд, материалнууд, барилгын модо түхеэрэлгэнүүдые, тэрэшэлэн минеральна үтэгжүүлгэнүүдые СССР-эй Совхозуудай министерстводэ табиха ябадалые жэлэйнгээ түсэбүүд дотор СССР-эй Госплан хараалха ёһотой.

* * *

Энэ тогтоолоор табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэ, малажалые хүгжөөхэ, малай тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ба малай байрануудые бариха талаар хэмжээ-ябуулгануудые советскэ ба хүдөө ажахын органуудай, колхозууд, МТС ба совхозуудай үнгэргэхэдэнь партийна организацинуудай эмхидхэлэй ажал-ябуулгые шангадхалга болбол партиин обкомуудай, крайкомуудай, союзна республиканuудай компартинуудай ЦК-нуудай, партиин райкомуудай ба хүдөөдэхи партийна эхин организацинуудай тон шухала зорилго болоно гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй Центральна Комитет тоолоно. Партийна органууд болбол малажалай кадрнуудые шэлэн олохо, һурган бэлэдхэхэ ба хубаарилан табиха ажал хэрэгээ нилээд һайжаруулха, тэжээл бэлэдхэгшэ фермэ ба бригадануудай хүдэлмэрилэгшэдэй составые коммунистнууд ба комсомолецуудаар бэхижүүлхэ, малай тоо толгойе олон болгохо ба тэрээнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө, малажалай валовой ба товарна продукциие бүхы хэмжээгээр ехэ болгохын түлөө социалистическэ мурысөөе колхознигуудай, МТС ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда эмхидхээд, тэдээндэ тус тогтоолые үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха уялгатай.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Врачуудые, мүн бусад медицинскэ ба фармацевтическэ хүдэлмэрилэгшэдые орденууд ба медальнуудаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой АССР-һээ

Удаан жэл соо һайнаар хүдэлмэрилһэнэй түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1949 оной октябриин 10-най Указтай зохилдуулан шагнаха гэбэл:

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

1. **Новосельцева** Афанасия Андреевнае—фельдшер, элүүрые хамгаалгын Хойто-Байгалай аймагай таһагые даагша.
2. **Шайдуров** Иван Михайловичые—Зүүн-Сибириин Водздравотделэй Улан-Удэ городой больницын главна врач.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

1. **Гурулев** Михаил Савватеевичые—Прибайкальска аймагай «Горячинск» курортын фельдшер.
2. **Макаревич** Анфиса Семеновнае—Зүүн-Сибириин водздравотделэй Улан-Удэ городой больницын врач.

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Булгатов** Андрей Васильевичые—Түнхэнэй аймагай Аршанай үхибүүдэй яһанай-туберкулёзно санаториин главна врач.
2. **Годовикова** Мария Дмитриевнае—республиканска больницын врач.
3. **Холопова** Анна Павловнае—Улан-Удэ городой нарайлалгын байшангай врач.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Алексеева** Александра Григорьевнае—Бичурын аймагай больницын лаборант.
2. **Бутырина** Анастасия Дмитриевнае—врач, Баунтын районой туберкулёзно санаторие даагша.
3. **Вишнякова** Анна Андреевнае—Заиграйн аймагай Мухор-Талинска фельдшерскэ пунктын фельдшер.
4. **Зязева** Зоя Ивановнае—Баунтын аймагай больницын главна врач.
5. **Ильина** Александра Сергеевнае—Бабушкин городой больницын главна врач.
6. **Корытова** Мария Лукиничнае—Прибайкальска районой Ильинскэ үхибүүдэй туберкулёзно санаториин лаборант.
7. **Цукерман** Ида Ильиничнае—врач, Бабушкин городой элүүрые хамгаалгын городской таһагые даагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1953 оной, сентябриин 17.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Зүүн-Сибириин түмэр замай эмнэлгын-профилактическа эмхи зургаануудай врачуудые ба бусад медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые орденууд ба медальнуудаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой АССР-һээ

Удаан жэл соо, һайнаар хүдэлмэрилһэнэй түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1949 оной октябриин 10-най Указтай зохилдуулан шагнаха гэбэл:

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

1. **Кацман** Николай Дмитриевичые—Улан-Удэ станциин дезинфекционно отрядай начальник.
2. **Онучин** Михаил Ильичые—Мысовая станциин амбулаториин фельдшер.
3. **Пленсковский** Виктор Андреевичые—Онохой станциин амбулаторие даагша.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

1. **Маскова** Мария Андреевнае—Улан-Удэ станциин больницын акушеркэ.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

1. **Арнаутова** Наталья Иннокентьевнае—Мысовая станциин нарайлалгын байшангай акушеркэ.
2. **Красильникова** Татьяна Семеновнае—Улан-Удэ станциин поликлиникын врач.
3. **Яковишина** Мария Павловнае—Улан-Удэ станциин поликлиникын медицинскэ сестра.
4. **Ясутис** Ольга Георгиевнае—Мысовая станциин амбулаториин фельдшер.

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Азанова** Анастасия Ермолаевнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой больницын медицинскэ сестра.
2. **Давыдова** Анастасия Никифоровнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой больницын отделениин начальник.
3. **Домбровская** Зоя Николаевнае—Улан-Удэ станциин больницын медицинскэ сестра.
4. **Еремеев** Григорий Ивановичые—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой нэгэдэмэл больницын врач.
5. **Иванова** Валентина Павловнае—Улан-Удэ станциин больницын медицинскэ сестра.
6. **Кутузова** Дарья Филипповнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой поликлиникын медицинскэ сестра.
7. **Мелюткина** Елена Андреевнае—Мысовая станциин амбулаториин фельдшер.
8. **Миропольская** Ольга Александровнае—Галуута-Нуурай станциин амбулаториин врач.
9. **Полотнюк** Надежда Григорьевнае—Улан-Удэ станциин больницын медицинскэ сестра.
10. **Стрельцова** Мария Моисеевнае—Улан-Удэ станциин поликлиникын медицинскэ сестра.
11. **Франчук** Анастасия Прокофьевнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой нэгэдэмэл больницын врач.
12. **Ядрихинская** Татьяна Ивановнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой үхибүүдэй консультациин медицинскэ сестра.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Бороненкова** Наталья Николаевнае—Улан-Удын санитарно-эпидемиологическа станциин медицинскэ сестра.
2. **Гаврилова** Неонила Антоновнае—Улан-Удэ станциин үхибүүдэй консультациин медицинскэ сестра.
3. **Глазунова** Прасковья Николаевнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой больницын медицинскэ сестра.
4. **Деревянко** Клавдия Александровнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой поликлиникын медицинскэ сестра.
5. **Дудкина** Галина Михайловнае—Улан-Удэ станциин больницын медицинскэ сестра.
6. **Имешкенов** Федот Митрофановичые—Улан-Удэ станциин больницын начальник.
7. **Кирина** Дарья Павловнае—Улан-Удэ станциин поликлиникын медицинскэ сестра.
8. **Конобродская** Анна Константиновнае—Улан-Удэ станциин больницын медицинскэ сестра.
9. **Кудрявцева** Мария Ивановнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой үхибүүдэй яслиин медицинскэ сестра.
10. **Лунева** Клавдия Михайловнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой туберкулёзно санаториин медицинскэ сестра.
11. **Путинцева** Екатерина Георгиевнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой үхибүүдэй туберкулёзно санаториин медицинскэ сестра.
12. **Трухина** Наталья Семеновнае—Улан-Удэ станциин больницын медицинскэ сестра.
13. **Шляховская** Екатерина Степановнае—Улан-Удэ станциин паровозо-вагонно заводой больницын медицинскэ сестра.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1953 оной сентябриин 19.

Овощиин үндэр ургаса яажа ургуулнабибди

Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой овощной бригадын бригадир Е. Г. Орловагай хөөрөөнһөө

«Шиидхэгдэхэ ёһотой хойшолуулагдашагүй удаадахи асуудал гэхэдэ, хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ тухай асуудал болоно» гэжэ «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Би колхозойнгоо огородой бригадада 13 жэлэй турша соо хүдэлмэрилжэ байнаб. Манай бригада жэлһээ жэлдэ овощной культуранuудай муу бэшэ ургаса хуряадаг, тиигэжэ колхоздоо яһала ехэ олзо доход оруулдаг юм. Жэшээнь, нёдондо 66,5 мянган түхэригэй мүнгэн доход оруулаабди. Овощь тушаалгаар колхознай гүрэнтэеэ сүм тоосоод, нилээд ехэ овощь гүрэндэ ба колхозно рынок дээрэ худалдаһан байна. Мүнөөшье жэлдэ овощной культуранuудай муу бэшэ ургаса хуряажа байнабди. **Түүбэрилэн хуряаһанай эсэстэ гектар бүриһөө 110 центнер морковь, 150 центнер капуста, мүн нилээд ехэ һонгино, үгэрсэ ба помидор хуряагдажа, гүрэндэ тушаагдаба. Овощной культуранuудые тушаалгаар гүрэнтэеэ сүм тоосообди.** Ойрын үдэрнүүдтэ үлэгшэ ургаса хуряагдаад, худалдагдаха ба колхознигуудай ажалта үдэртэ хубаагдаха юм.

Овощной культуранuудай үндэр ургаса ургуулха талаар бригадынгаа хүдэлмэриин дүн дүршэл тухай тобшохоноор хэлэбэл иимэ байна. **Нёдондо капустын рассадые эгээн түрүүшынхеэ шэнэ газарһаа малтагдан абтаһан дэгнүүлхэнүүд дээрэ ба саарһаар орёогдоһон иимэ газарай шоройдо тарижа, тон һайн үрэ дүн туйлаһан байнабди. Эдэ дэгнүүлхэнүүд ба саарһаар орёогдоһон** шоройе парнигууд соо бэе бэедэнь хашалдуулан табяад, тэдээн дээрэ хоёр набшаһануудтай болоһон рассадаяа һуулгадаг байнабди. Тиин рассаданууд бэеэ хүсэхэдөө дэгнүүлтэеэ хамта полидо һуулгагдаһан байна. Рассадые иигэжэ тариһанай, газараа нютагай үтэгжүүлгээр үтэгжүүлһэнэй, ургасада шэбхын шүүһээр ба шубуунай аргалаар нэмэлтэ тэжээл үгэһэнэй ашаар ургасын хэмжээе нилээд дээшэлүүлжэ шадаабди. Иимэ арга хэрэглэжэ эхилхэдэмнай, энээниие туһатай юумэ гэжэ зарим колхознигууд ойлгодоггүй, дэмы хүдэлмэри хэгдэнэ гэжэ һанадаг, «хэхэ юумэеэ оложо ядахадаа дэгнүүл малтана гээшэ гүт?» гэжэ наада харадаг һэн. Гэбэшье, үнгэрэгшэ намартаа овощной культуранuудай хараа байса ехэ ургасын хуряагдахань, шэнэ аргыемнай дэмы хэрэг гэжэ һанахаяа болёо һэн. Тэрээнһээ байтагай, намартаа дэгнүүлхэнүүдые бэлэдхэхэдэмнай манай бригадада туһалха гэһэн шиидхэбэри колхознигууд хамтынгаа суглаан дээрэ баталан абаһан байгаа. Иигэжэ шэнэ юумэнэй хуушан юумые илаһыень нюдөөрөө хараһан байнабди.

Овощиин үндэр ургаса хуряалгада уһалалгын угаа ехэ удхашанартай байһаниинь элитэ. Колхозой огородые уһаар хангаха зорилготойгоор горхон дээрэ тодхогдоһон насосой хүдэлөөгүй дээрэһээ, огород хүдар татагдаһан водопровод ашаглагданагүй. Тэрэнэй эсэстэ бидэнэр огородоо уһалхын тула горхонһоо уһа бочкоор шэрэжэ гараһан байнабди. Хэды бочко уһан зөөгдөө гээшэб! Ушар иимэһээ хойто жэлдэ уһа дахинаа бочкоор зөөхэгүймнай тулада колхозой правлени энэ водопроводые заһажа, ашаглалгада оруулха хэмжээ абаха ёһотой. Манай хүдэлмэридэ ондоошье дутагдалнууд бии. Жэшээнь, овощной севооборот ашаглагданагүй, ургасын ряд хоорондын газарые элдүүрилгэ механизацилагданагүй, минеральна үтэгжүүлгэнүүд хэрэглэгдэнэгүй гэхэ мэтэ.

Эдэ бухы дутагдалнуудые усадхахадаа, овощной культуранuудай ургасые эрид дээшэлүүлжэ, ажалаа хүнгэдхэжэ, овощь ургуулгын өөрынь үные доошолуулжа ба артелиингээ гэшүүдтэ, городой ажалшадта болон гүрэндөө овощной продуктнуудые бүри элбэг ехээр үгэжэ шададаг болохобди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. Г. Орлова (наада таладань).

С. Марковай фото.

Хитадай Арадай республикын байгуулагдаһаар дүрбэн жэлэй ойтой дашарамдуулан уряанууд гаргагдаба

ПЕКИН, сентябриин 25. (ТАСС). Центральна газетэнүүд дүтэлжэ байгаа гайхамшагта үдэртэй — Хитадай Арадай Республикын 4 жэлэй ойтой дашарамдуулан арадай политическэ консультативна совэдэй уряануудые толилбо. Уряанууд КНР-эй байгуулагдаһаар 4 жэлэй ойн хүндэлэлдэ юрөөлнүүдые табина, эб найрамдалай ба демократиин түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы арадуудые амаршална.

Агууехэ советскэ арадта хандаһан уряануудай соо ингэжэ хэлэгдэнэ: «Коммунистическэ байгуулалтые илалтатайгаар бэелүүлжэ байгаа агууехэ советскэ арадта амар мэндэ!»; «Манай байгуулалтада жэшээ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хүсэн түгэлдэр түшэг тулгуури — Советскэ Союз мандаха болтогой!»; «Экономическа байгуулалтын талаар манай орондо үзүүлэгдэдэг агууехэ, бүхы талын, удаан сагай, һайн һанаата туһаламжын түлөө Советскэ Союзда баясхалан хүргэнэбди!»; «Хитадай ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи агууехэ хани барисаан — эб найрамдалые хамгаалгын хүсэтэ найдабари мүн!»; «Хитадай ба Советскэ Союзай хоорондохи хани барисаата союз мандаха болтогой!»; «Социализм илалтатайгаар байгуулжа байгаа арадай демократиин бүхы оронуудай арадуудта амар мэндэ!»; «Хитадай ба арадай демократиин бүхы оронуудай хоорондо үдэр бүри бэхижэжэ байгаа хани барисаата харилсаан мандаха болтогой!»

Комитет хадаа өөрынгөө эхэ ороной бэеэ даанхай байдалые хамгаалхын түлөө американска агрессорнуудтэ эсэргүү тэмсэлдэ агууехэ илалта туйлаһантайнь дашарамдуулан корейскэ арадые амаршална, национальна экономикые һэргээн байгуулха ба хүгжөөхэ хэрэгтэ, эхэ оронойнгоо амгалан нэгэдэл туйлаха хэрэгтэ шэнэ илалта туйлахыень тэрээндэ хүсэнэ.

Комитет хадаа империалистическэ агрессидэ эсэргүү баатарлигаар дайлалдажа байгаа вьетнамска арадые, американска эзэмдэлгэдэ эсэргүү тэмсэгшэ японско арадые, единэ, бэеэ даанхай, демократическа, эб найрамдал хүсэгшэ Германиин түлөө тэмсэжэ байгаа германска арадые, национальна бэеэ даанхай байдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэ колониальна болон дулдыданги оронуудай арадуудые тэрэшэлэн амаршална.

Революционно хуули ёһые бэхижүүлхэ, һэрэмжэеэ дээшэлүүлхэ, контрреволюционно этэгээдүүдэй хорото ажал-ябуулгые хайра гамгүйгөөр дараха, гүрэнэй экономическа байгуулалтын интересүүдые сахиха гэжэ комитет хитад арадые уряална.

Комитет хадаа продукци ехээр бүтээн гаргахын түлөө, алмалтын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, ажалай түрүү методүүдые шудалха ба нэбтэрүүлхэ гэжэ бүхы оронной хүдэлмэришэдые; хүдөө ажахын үйлэдбэри үргэдхэхэ, һайндуранай принцип дээрэ ажалай харилсан туһалалсалгын бүлгэмүүдтэ ба хүдөө ажахые үйлэдбэриин кооперативуудта нэгэдэхэ, хүдөө ажахын агротехникые һайжаруулха гэжэ таряашадые уряална.

Тус уряанууд худалдаа наймаанай предприятинуудай, наукын, культурын ба искусствын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ тодорхой зорилгонуудые табина.

Хитадай предприятинууд дээрэ һайндэрэй урда тээхи мүрысөөн дэлгэрнэ

ПЕКИН, сентябриин 25. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар 4 жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүрысөөн Хитад дотор үргэнөөр дэлгэржэ, продукци ехээр бүтээн гаргаха, гүрэнэй түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэхэ лозунг доро үнгэрнэ.

Баруун-Хойто Хитадай промышленна предприятинуудай коллективүүд жэлэй эсэс хүрэтэр 167 миллиард юань алмаха гэһэн уялга абаа гэжэ «Цюньчжуньжибао» газетэ мэдээсэнэ. Текстильнэ, энергетическэ ба нүүрһэнэй промышленностиин предприятинууд энэ жэлдэ 29,5 миллиард юань хэмжээтэй нэмэлтэ продукци үгэхые шиидэбэ. Түрүүшын хахад жэлдэ нефтянигууд продукци бүтээн гаргалгые үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада нэгэ хахад дахин, бүд нэхэгшэд—хоёр дахин, барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэришэд — таба дахин ехэ болгобо.

Зүүн-Хойто Хитадай ажалшад мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Сентябриин түрүүшын арбан үдэртэ Мукдендэ гүрэнэй 170 гаран предприятинууд мүрысөөндэ хабаадуулагдаа. Аньшаниин, Бэньсиин, Фушуниин, Харбинай ба Зүүн-Хойто Хитадай бусад городуудай олон арбаад заводуудай, фабрикануудай ба шахтануудай коллективүүд мүрысөөндэ оролсобо. Орон доторхи эгээн томо Аньшаньска металлургическа комбинадай коллектив 850 миллиард юань алмаха гэһэн уялга абаа. Зүүн-Хойто Хитадай горнягууд энэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 350 мянган тонно нүүрһэ үгэхэ гэһэн уялга абаба.

Пекинэй, Шанхайн, Тяньцзиниин, Кантоной, Уханиин ба бусад городуудай предприятинуудай коллективүүд продукци ехээр бүтээн гаргахын түлөө һайндэрэй мүрысөөндэ хабаадана.

Арад зоной ажабайдалые һайжаруулха тухай КНДР-эй Правительствын анхарал оролдолго

ПХЕНЬЯН, сентябриин 24. (ТАСС). Корейн Центральна телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын правительство дайнай хойто тээхи үедэ арад зоной ажабайдалые һайжаруулха хэмжээнүүдые абана. Ами амяараа гэр барихые хүсэһэн ажалшадта мүнгэ зээлеэр үгэхэ тухай тогтоол һая гаргаба. Тус тогтоолгой дашарамдуулан, КНДР-эй барилгын ба хүдөө ажахын банкнууд хүн зондо мүнгэ зээлеэр үгэжэ эхилээ. Кредидүүд 20 мянган вон хүрэтэр хэмжээтэйгээр үгтэнэ.

Албанидаород хэлэ шудална

ТИРАНА, сентябриин 25. (ТАСС). 1955—56 онуудай һуралсалай жэлдэород хэлые долоон жэлэй һургуулиин ахалагша классуудай программада оруулха гэжэ Албаниин Арадай Республикын министрнүүдэй Совет тогтообо. Мүнөөород хэлэ дунда ба дээдэ һургуулинуудта шудалагдана. Гэгээрэлэй ба культурын министерствоород хэлэнэй багшанарай кадрнуудые бэлэдхэхэ талаар хэмжээнүүдые абаба. Энэ зорилгоор педагогическа институдай дэргэдэ энэ жэлдэ багшанарай хоёр жэлэй курсанууд нээгдэхэнь.

Италиин ажалшадай бүгэдэниитын забастовко

РИМ, сентябриин 25. (ТАСС). Итальянска ажалшадай бүгэдэниитын 24 часай забастовко боложо мүнөөдэр дүүрэбэ. Ажалай итальянска бүгэдэниитын конфедерациин хэблэлэй бюро коммюнике толилоо, тэрээн соонь, тусгаарлабал, ингэжэ хэлэгдэнэ:

Италиин заха хизаар бүриһөө ВИКТ-ын абаһан мэдээнүүдэй ёһоор, профсоюзна гурбан нэгэдэлэй (ВИКТ-ын, «ажалшадай профсоюзуудай итальянска конфедерациин», «Ажалай итальянска союзай»), соносхоһон промышленностиин ажалшадай бүгэдэниитын забастовко ехэ дэбжэлтын оршон байдалда болобо, ажалшадай ехэ нэгэдэлээр тэмдэглэгдэбэ. Олохон городуудай томо ба жэжэ предприятинууд дээрэ нэгэшье хүдэлмэришэн хүдэлмэридөө гараагүй. Городской транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй забастовкын үедэ зарим городой үйлсэнүүдтэ нэгэшье машина харагдаагүй. Газетэнүүд нэгэшье городто гаргагдаагүй. Кино, театрнууд бүхэли үдэрэй турша дотор хаагданхай байгаа. Забастовкодо хабаадаһан хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай тоо 100 процент шахуу болобо.

Итальянска бүхы провинцинуудай томо центрнүүдтэ ба олон мянган һуурин газарнуудта ехэ митингнүүд болоо гэжэ коммюнике соо саашаа хэлэгдэнэ.

Иранда арестнууд хэгдэнэ

ПАРИЖ, сентябриин 25. (ТАСС). Франс Пресс агентствын тегеранска корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, арадай партида хамаатай гэжэ һэжэглэгдээд үшөө 38 хүн мүнөөдэр Тегеранда арестовалагдаа.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн VIII сесси

Сентябриин 25-най үдэрэй пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 26. (ТАСС). Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэр үдэрэй пленарна заседани дээрэ БССР-эй делегациин толгойлогшо К. В. Киселев түрүүшээр үгэ хэлэбэ.

Уласхоорондын гол проблемэнүүд мүнөө хүрэтэр ёһотойгоор шиидхэгдээгүй гэжэ заагаад, белорусска делегациин толгойлогшо хадаа 4 жэлэй турша дотор 500 миллионно хитад арадай түлөөлэгшэдэй, Азиин агууехэ гүрэнэй—Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгшэдэй ООН-до оруулагдаагүй байһан ябадалынь зүйтэй гэжэ мэдэрэгдэжэ болохогүй гэжэ хэлэбэ.

Американска түлөөлэгшэд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдалые хамгаалха, бэхижүүлхэ ябадалда шэглүүлэгдэһэн ООН-эй Уставай статьянуудые бэелүүлхэ дурагүй байна гэжэ ООН-эй практическа ажал-ябуулгын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилээд тодорхой болоо гэжэ Киселев мэдүүлбэ. Механическа олонхидые хэрэглэн, ООН-дохи американска делегаци хадаа эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан хэдэн шухала хэмжээ-ябуулгануудые эбдэбэ, Корейн амгалан хүн зондо эсэргүү хэгдэһэн агрессивнэ дайе ООН-эй тугаар халхалхые һэдэбэ.

Корея тушаа болохоёо байгаа политическэ конференцидэ хамааран, Киселев хадаа Корея тушаа болохоёо байгаа политическэ конференциин шэнжэ ба состав тушаа КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Чжоу Энь-лайн ба КНДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Ли Дон Генэй дурадхалые дэмжэбэ.

Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар комиссиин хүдэлмэри тухай тогтон хэлэхэ зуураа, Белорусска ССР-эй делегациин толгойлогшо хадаа энэ жэлдэ тус комиссиин ажаллаагүй байһанай гол шалтагааниинь атомна зэбсэг хорихо тухай ба зэбсэг жэлгэ хороохо тухай СССР-эй делегациин тодорхой дурадхалнуудые комиссидахи США-гэй түлөөлэгшэдэй хаража үзэхэ дурагүй байһан ябадал болоно гэбэ.

Эб найрамдалые бэхижүүлгэ ба арадуудай аюулгүй байдалые хангалга хадаа гадаадын политикын талаар Советскэ Союзай генеральна хараа шугам гээшэ гэжэ түгэсхэлдөө тэмдэглээд, Киселев «дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые зайсуулха талаар, уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые багадхаха талаар хэмжээнүүд тухай» СССР-эй делегациин оруулһан резолюциин проектые Генеральна Ассамблейн абахын түлөө һаналаа хэлэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн Египедэй делегациин толгойлогшо ингэжэ мэдүүлбэ: «Египет хадаа» хани барисаан, харилсан ойлголсолго, хани харилсаан дээрэ үндэһэлэгдэһэн уласхоорондын тиимэ харилсаануудые һаяар тогтоохо ябадалда найдана».

Марокканска ба туниска асуудалнууд тухай тодорхойгоор тогтон хэлэхэ зуураа, Египедэй түлөөлэгшэ Франциин баримталжа байһан хараа бодол ООН-эй үмэнэ байһан зорилгонуудтай таарахагүй байна гэжэ мэдүүлбэ.

Тэрэнэй һүүлээр ООН-эй Уставые дахин харахын түлөө Бразилиин, Колумбиин ба Коста-Рикын делегадууд һаналаа мэдүүлбэ, Корея тушаа политическэ конференцие Азиин нейтральна оронуудай хабаадалгагүйгөөр зарлалга тушаа Холбоото Штадуудай хараа бодолые дэмжэбэ.

«Корейдэхи эблэрэлгэ хадаа Дальна Востогтохи хэрэгүүдтэ, мүн бүхы дэлхэйн хэрэгүүдтэ эрьеп хубилалгын пункт болоно» гэжэ бирманска делегациин толгойлогшо мэдүүлбэ. «Корейе хүсөөр нэгэдүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн ямаршье һэдэлгэ буруу һүрэхэ юм» гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Бирмэдэ эсэргүү гоминдановецуудай агресси үргэлжэлһөөр гэжэ Бирмын түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ, энэ агресси Тайваньһаа удхынхидал адляар хэгдэнэ гэжэ зааба. Гоминдановецууд Бирмын гомодолтой дашарамдуулан, Генеральна Ассамблейн 7-дохи сесситэй дашарамдуулан абтаһан шиидхэбэрие бэелүүлхэеэ арсаба гэжэ мэдүүлбэ. Бирмын территорие орхижо нэгэшье гоминдановец ябаагүй гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Корейдэ сэрэгэй пленэйхидые репатриацилха тушаа

ПЕКИН, сентябриин 26. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кэсонһоо ингэжэ дамжуулна:

Нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн репатриацилга тушаа комисси сэхэ репатриацилагдахагүй сэрэгэй пленэйхидэй дунда тайлбарилан таниулха хүдэлмэри эхилхэ ба хөөрэлдөө хэхэ ябадалые табан үдэрөөр хойшолуулха гэжэ корейско-хитадай тала зүбшөөбэ. Энэ хүдэлмэри урдада хэлсэһэнэй ёһоор, сентябриин 26-да эхилхэ байһанаа октябриин 1-дэ эхилхэ болобо.

ПЕКИН, сентябриин 26. (ТАСС). Кэсонһоо Синьхуа агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, үсэгэлдэр эблэрэлгэ тушаа сэрэгэй комиссидахи корейско-хитадай талын главна түлөөлэгшэ генерал-лейтенант Ли Сан Чо энэ комиссидахи американска главна түлөөлэгшэдэ ингэжэ мэдээсэбэ: корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай гарта байгаа американска талын бүхы пленэйхид сэхэ репатриацилагдаһан, үгы гэбэл нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн репатриацилга тушаа комиссида дамжуулан үгтэһэн байна.

Генерал Ли Сын Чогой бэшэг соо ингэжэ хэлэгдэнэ:

«Урдада танай хиналта доро байһан, сэхэ репатриацилгада хамаадахагүй танай талын сэрэгэй пленэйхид нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн репатриацилга тушаа комиссиин индийскэ сэрэгүүдэй харуул доро 1953 оной сентябриин 24-дэ дамжуулан үгтэбэ. Тиимэ болохолоороо, манай тала өөрынгөө хиналта доро танай талын сэрэгэй пленэй нэгэшье хүнгүй байна».

Зургаан оронуудай түлөөлэгшэдэй Римскэ зүблөөн тушаа

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 24. (ТАСС). «Европейскэ политическэ нэгэдэлэй» статудые зохёохо талаар зургаан оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй орлогшонорой зүблөөн Европын «нэгэдэлгын» түсэбүүдтэ французуудай хүйтэнөөр хандаһан ушарһаа, «ехэ урмагүй» оршон байдалда нээгдэбэ гэжэ «Нью-Йорк Таймс» газетын римскэ корреспондент мэдээсэнэ. Бидо зүблөөн дээрэ официальна бэшээр байлсана, ушарынь французска кабинет энэ асуудалаар өөрынгөө политика тухай хэлсээ хэжэ шадагагүй гэжэ корреспондент заана.

Кенидэ сүүдэй террор хэгдэнэ

ЛОНДОН, сентябриин 25. (ТАСС). Англиийска хэблэлэй мэдээсэлһээ харахада, Кениин засагаархид негритянска хүн зондо эсэргүү террор шангадхана. Олон негрнүүдые сүүдлэн зобооно. Ларида засагаархидай өөһэдынь тухирһан зэбсэгтэ тулалдаанда хабаадаба гэжэ гэмнэгдэһэн негрнүүд тушаа сүүдэй 6 процесс нэгэн доро хэгдэжэ байна.

Гитунгуридахи гансахан сүүд һүүлэй үедэ энэ хэрэг тушаа толгойн сааза хэхэ 105 приговор гаргаба.

Сүүдэй процессүүд терророй оршон байдалда болоно. «Манчестер Гардиан» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Гитунгуридахи сүүд хадхуургай олон дабхар проволокоор хүреэлэгдэһэн талмай дээрэ сэрэгэй шанга сахюултайгаар заседани хэнэ. Талмайе тойрүүлан тусхай бэхижүүлгэ хэгдэжэ, тэндэ пулемёдууд табигдаа. Сүүдэй чиновнигууд сүүдэй заседанида ерэхэдээ буу зүүнэ. Сүүдлэгдэгшэд гэнжээр хүлигдэнхэй байна.

Һаяхан Найробида (Кени) онсо шэнэ тогтоол толилогдожо, тэрэнэй үндэһөөр, засагаархид «террорист» гэжэ гэмнээд ямаршье негрые саазалан алажа шадаха байна.

ЛОНДОН, сентябриин 26. (ТАСС). Информационно агентствонуудай ба хэблэлэй мэдээсэлнүүд хадаа негр зоной национальна сүлөөлэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү англиийска колониальна засагаархидай терророй Кенидэ шанга болоһон тухай гэршэлнэ. Зүүн Африкадахи англиийска сэрэгүүдэй штабай мэдүүлгые Рейтер агентствын мэдүүлһэнэй ёһоор, Кенидэхи англиийска «аюулгүйн сэрэгүүд» «террористнууд» гэжэ англиийска сэрэгүүдэй штабай нэрлэһэн 450 негрнүүдые июль ба август һарада «плендэ абаа». Тэрээнһээ гадна, бусад элдэб янзын шалтагаануудаар полици үшөө нэгэ мянга шахуу хүниие арестовалба. Тиимэ болохолоороо, англиийска сэрэгүүдэй ехээр багадхаһан тусхай мэдээнүүдэй ёһоор, Кенидэ 2 һарын турша дотор 1400 хүн арестовалагдаба.

СПОРТ

Манай спортсменүүдэй амжалтанууд

«Колхозник» гэжэ спортивна обществын Центральна Совеэдэй финальна спартакиадада хабаадалсаһанаа манай республикын хүдөөгэй физкультурнигууд Сталинград городһоо бусажа ерэбэ.

Бурят-Монголой команда мүрысөөндэ хабаадалсаһан областьнууд, хизаарнууд ба автономно республиканууудай 44 командануудай дунда велосипедээр 6-дахи һуури, хүнгэн атлетикээр ба тамаралгаар 14-дэхи һуури эзэлһэн байна. Басагадай команда 4 х 100 эстафетнэ урилдаанда гурбадахи зэргэдэ ерээ.

«Колхозник» обществын чемпион Ч. Сыжипова.

130 спортсменүүдэй хоорондо болоһон өөһэд хоорондын мүрысөөндэ манай спортсменүүд һайн амжалтануудые туйлаа. Курумканай аймагай багша Сыжипова эстафетнэ ба бэрхэшээлнүүдые дабан урилдаха урилдаануудта, ядро түлхилгөөр «Колхозник» обществын Центральна Совеэдэй шэнэ рекорднуудые тогтоогоо. Мүн Бадмаев утые харайлгаар—6-дахи, залуу спортсменка Кушнарева 400 метрын урилдаанда —3-дахи, Д. Колмакова велосипеднэ урилдаанда—3-дахи, В. Думнов эрэшүүлэй дундаһаа велосипеднэ урилдаанда мүн 3-дахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Эрхим амжалтануудые туйлаһан манай спортсменүүд Сыжипова, Думнов, Дамбаев, Кушнарева, Колмакова гэгшэд РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын культура ба спортын хэрэгые хилхэ главна управлениин гуудта ба дипломуудта хүртэбэ.

Мүнөө спортсменүүд Кушнарева, Сыжипова, Дамбаев ба Ду... гэгшэд Советскэ Союзай ... һуури эзэлхын түлөө мүрысөө... хабаадалсаха Российска Феде...циин суглуулагдамал команда... оролсоод, Москвада болохо һу...салай-тренировочно сборто ошо...

М. Михайлов

ПВЗ-гэй „Локомотив" футболоор БМАССР-эй кубок абаба

Футболоор БМАССР-эй кубок абахын түлөө финальна мүрысөөн сентябриин 27-до БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ болобо. Футболоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөндэ хабаадалсаһан «Байкал» ба ПВЗ-гэй «Локомотив» обществонуудай командануд уулзаа.

Мүрысөөн ехэ шанга тулалдаагаар эхилээ. 10 минутын үнгэрөөд байхада «Локомотивай» добтологшо Филатов байкалайхидай ворота руу бүмбэгэ сохижо оруулаад, тоо нээбэ. Удаань мүрысөөн бүри шангадажа, нааданай түрүүшын хахад 2:1 тоотойгоор дүүрэбэ.

Нааданай хоёрдохи хахад «Байкал» обществынхидэй добтолго... эхилбэ. 15 минутын үнгэрөөд бай...да тэдэнэр тоогоо тэгшэлбэ. ...шадаа шанга тулалдаан болобо... алишье командань тоо нэмээжэ... дабагүй.

Забһарлалгын удаа тэдэндэ ... минутын нэмэлтэ саг үгтэбэ. ... шиидхэхы үедэ локомотивай... байкалайхидай ворота руу ... метрһээ ялын бүмбэгэ сох... оруулаад, 3:2 тоотойгоор илаба.

Ингэжэ ПВЗ-гэй «Локомотив» БМАССР-эй кубогта хүртэбэ.

Е. Николаев

50 мянган түхэригэй шүүбэри

Улан-Удын № 301 нөөсэлгын касса СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй хоёрдохи ба гурбадахи урьһаламжануудай шүүбэритэ таблицануудаар шүүбэринүүдые түлэжэ үргэлжэлһөөр.

Үнгэрһэн 12 үдэрэй туршада тус касса урьһаламжа баригшадта 700 мянган түхэриг шүүбэри түлөө. Тэрэ тоодо 50 түхэриг сэнтэй ...бан облигацида тус бүриин 2... түхэригэй, 100 түхэригэй нэгэ об...гацида 50 мянган түхэригэй ш...бэринүүд тудаба.

Эдэ хоёр урьһаламжануудаар ...лигациин өөрынь үные түлэл... тиражаар түлэбэри октябриин 1-... болохо.

Н. Петров

Шэнэ номууд

Улан-Удын «Книготоргын» номой центральна магазин шэнэ номуудые олоор абаба. Тэдэнэй тоодо иимэ номууд бии:

«Предприятинуудтахи агитколлективүүд» гэжэ сборник. 1 түхэриг 15 мүнгэтэ.

Н. А. Гвоздецкий. СССР-эй карта дээрэһээ «Сагаан тэмдэгүүд» яажа үгы хэгдэһэн байгааб. 4 түхэриг 30 мүнгэтэ.

С. Е. Копелянская. Эхын үхибүүнэй эрхэ. 3 түхэриг 10 мүнгэтэ.

В. М. Синяев. Хүүгэдэй коллективые хүмүүжүүлгэ. 1 түхэриг ... мүнгэтэ.

В. Вишневский. Драматурги... лэгдэмэл зохёол. 9 түхэриг 55 мүнгэтэ.

А. Чебаков

Тобшо һонинууд

14 айл нүүжэ ерэбэ. Һаяхан Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо Татарска АССР-һээ 14 бүлэ айл нүүжэ ерэбэ.

Колхоз тэдэниие халуунаар угтаад, һайн байрануудаар хангаһан байна.

ШЭНЭ МАГАЗИН. «Главунивермагай» Улан-Удын универмаг ж... дохи соцгородогто шэнэ магазин нээхээр бэлэдхэжэ байна.

Энэ магазин ехэ гоё һайхан... түхеэрэгдэхэ юм.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын сентябриин 27-ной номерто толилогдоһон «Орон дотор малажалые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд ба гүрэндэ малажалай продуктнуудые колхознигууд, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай ажахынуудай уялгата ёһоор тушааха нормонуудые доошолуулха тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй, КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол соо 3-дахи нюурта 3-дахи колонко дээрэһээ 2-дохи абзацые ингэжэ заһажа уншахые гуйнабди: «Сахалинска ба Читинскэ областьнуудта, Дагестанска АССР-тэ, Бурят-Монголой АССР-тэ ба Якутска АССР-тэ, Тувинска автономно областьда —жэлдээ 60 литр».

Редакторай орлогшо
Д. Л. ЛОБСАНОВ

Мүнөөдэр кино театрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — **«Василиса прекрасная»** (10, 12 ба 14 ч.), хилын саанахи уранһайханай үнгэтэ фильм (16, 18, 20 ба 22 ч.), киножурнал **«Восточная Сибирь» № 34.**

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — **«Звезда»** (11, 13, 15, 17, 19 ба 21 ч.), **«Случай в пустыне»** (23 ч.), киножурнал **«Новости дня» № 43.**

«ХРОНИКА» — **«Кащей бесмертный»** (11, 13 ба 15 ч.), **«Кето и Котэ»** (17, 20 ч. 30 м. ба 22 ч. 30 м.), научно-популярна үнгэтэ фильм **«В мире пчел»** (19 ч).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора— 7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды в переводов—6-84, культуры и быта, промышленности —4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00638. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.